

EDINOST

Posamezna številka za Trst in okolice 20 vin., zunan 20 vin., Oglasi trgovcev in obrtnikov ...

Zavratnost koroških Nemcov.

LJUBLJANA, 3. jan. Nemške tolpe, ki plenijo po slovenskem delu Koroške, se ravno tako odklanjajo po svoji zavratnosti, kakor so svoji bolizljivosti. Posadka v St. Pavlu v Labudski dolini so nemški kmetje iz Etne vasi ogrožali. Posadka jih je šla razorožiti. Kmetje so postali parlamentarja in prosili milosti; vojaštvo jim je prizaneslo. Kmetje pa so odšli le par pušk, da bi vojake prestrepli. Naslednji dan so prišli zopet v velkemu številu; vodili so jih častniki v civilni obleki. Ko je šel del septavelske posadke razorožiti jih, je bilo na potu tudi žo nemško vojaštvo iz St. Pavla. Ko so je septavelska posadka izmahnena vrnila domov in je že spala, so jo nemški vojaki zajeli. Ravnotako kakor v Grabstaniu. Potem pa so Nemci dvajši, ko so videli pred seboj razoroženo vojaštvo. V Labudu so na ulici ustrelili srbskega vojaka, ki se ni ustavil. Ko so nato vbrli proti Spodnjem Dravogradu in zadeli na odpor naše posadke, so jo pa takoj odkurili nazaj. Nemci so za božične praznike prosili za premirje, pa so je potem kršili. Dne 27. dec. 1918 so začeli streljati na železniški most med Grabstaniem in Rikarjo vasjo, ko premirje še ni bilo poteklo. Že dne 26. dec. ob 4. popoldne so streljali s strojnimi na Smarjevo, čeravno so vedeli, da tam ni našega vojaštva in je bilo premirje dogovorjeno za 25., 26. in 27. dec. ob 6. zvečer. Dne 31. dec. so streljali Nemci čez Dravo s strojnimi na cesto in hiše v Medborovnici pri Borovljah. Ranili so težko enega otroka in lahko enega civilista. Major Lavrič je takoj odgovoril s topovi. Prvi strel je uničil Nemcem dve strojnici. Po nemški izpovedi sami so imeli Nemci štiri mrtev in sedem ranjenih. Pri zavzetju kolodvora v Labodu so v prasli z Nemci imele naše čete 3 mrtev in 7 ranjenih. Iz Volčevca se ne poroča o nobenih posebnih dogodkih.

Mariborski občinski svet razpuščen.

MARIBOR, 2. jan. General Maister je razpusil mariborsko občinsko upravo. Njegov vodstvo je kot komisar Narodne vlade SHS prevzel dr. Pfeifer. V mestu se je pojavilo živahno gibanje.

MARIBOR, 2. jan. Dunajski kor. urad poroča: Danes ob 11 popoldne so prišli kot zastopniki jugoslovanske vlade v Ljubljani okrajni glavar dr. Lajnsic, novi imenovani gerent vladni komisar mesta mariborskega dr. Viljem Pfeifer, general Maister, politični komisar dr. Seneković in dva druga mariborska zastopnika jugoslovanske vlade k županu mesta mariborskega dr. Schmiddererju. Dr. Lajnsic mu je vpričo nekaterih mestnih svetovalcev izjavil, da je Narodna vlada v Ljubljani razpusila mestno zastopstvo mariborsko in imenovala komisarja dr. Viljema Pfeifera za provizoričnega gerenta mesta. Povod za to odrečo Narodne vlade je, kakor je izjavil dr. Lajnsic, da je mestno zastopstvo mariborsko v sili dne 30. oktobra 1918 sklenilo, da spada Maribor k Nemški Avstriji. Jugoslovanska vlada v Ljubljani pa meni, da pripade Maribor k jugoslovanskemu območju. Dr. Lajnsic je zahteval od župana, naj mirno preda posele mesta, ker bi ga sicer v to pristil. Župan dr. Schmidderer je protestiral in odgovoril, da je sklep z dne 30. oktobra pravomočen in da je prebivalstvo mesta večinoma nemško. Umaknil se bo le sili. Dr. Lajnsic je ponovil svoje zahtevo s pretuljo, da uporabi silo, in opozoril na navzočnost generala Maistra, zastopnika vojaštva. Nato je župan dr. Schmidderer rekel, da se vda sili in da izroči posele mesta novoimеноvanemu vladnemu komisarju. O tem so sestavili protokol. Ob 12 je vladni komisar dr. Pfeifer prevzel poslovanje. Obenem je jugoslovansko redarstvo prevzelo agende redarstva mestnega urada. Mesto je mirno.

Palaca za regenta v Zagrebu.

ZAGREB, 3. jan. Kakor poročajo listi, bo prirejena palača grofice Buratti na Katarinskem trgu v dvorec za regenta Aleksandra, ki ga pričakujejo tekem teza meseca v Zagreb. Palača se nahaja na kraju, kjer je nekdaš stal grad kralja Karla Roberta.

Drobne vesti iz Jugoslavije.

ZAGREB, 2. jan. Dr. Ivan Novak, član osrednjega odbora Narodnega Veča, je imenovan za civilnega komisarja v Medmuriu.

ZAGREB, 2. jan. Včeraj je bila razpuščena zagrebska akademična garda.

ZAGREB, 3. jan. Dr. Ivan Lorković, ki je kot član jugoslovanske finančne komisije potoval v Švicco in Pariz, se je vrnil semkaj. Odlide takoj v Beograd, da se udeleži posvetovanj v finančnem ministrtvu glede ureditve naše valute.

Ententne čete na Cetinu.

BELGRAD, 2. jan. Jugoslovanski donosni urad poroča: V Cetinu je dospela ententna vojska, sestoleča iz francoskih, angloških in italijanskih čet.

Odlikovanje Nikola Pašića.

BELGRAD, 3. jan. Regent prestolonaslednik Aleksander je odlikoval bivšega min. predsednika Nikola Pašića z redom Karageorgeve zvezde I. razreda v brillantih.

Pašić na potu v Pariz.

SARAJEVO, 3. jan. Včeraj je prispel semkaj s posebnim vlakom Nikola Pašić, naš delegat na mirovno konferenco, v spremstvu svojega tajnika dr. Tresić-Pavičića. Na kolodvoru so ga sprejeli vojvoda Stepanović in zastopniki pokrajinske vlade Sola, Jelčić in Jelavić. Pašić se je odpeljal v Dubrovnik. V njegovem spremstvu se nahaja 30 državnikov in strokovnjakov.

Črnogorska vlada (?) zaveznikom.

PARIZ, 4. jan. Črnogorska vlada (?) je poslala zaveznikom velevladnim kolektivno noto, datirano 28. decembra, v kateri pravi: »Črnogorci je formalno bližnjem po srbskih oblastih. Zarotniki in agenti očigledno imajo edini dostop v deželo. Črnogorci niso več v državi in v svoji hiši. Črnogorski državniki in parlamentarni delavniki se obračajo na zaveznike, da bi se odpravili v Srbijo, da bi oni mogli oditi iz dežele, da bi odpotovali v Rim in Pariz. Prejeta sporočila nam pravijo, da je za-

sedba Črnogore po srbskih četah istovetna s sovražno zasedbo. Črnogorci prosijo, da bi se nemudoma poslala zaveznikiške čete ter se, srbske čete in oblasti odpravijo iz dežele. Srbsko poveljstvo se jemlje Črnogorce v vojake, da jih odpošlje v Srbijo.« Podpisan je: dr. Peter Chotich. — Po vsebini note, ki govori o črnogorskih državnikih in parlamentarnih, ki da zaradi srbske »blokada« ne morejo iz dežele, hi bilo soditi, da je bila nota sestavljena v Črnogori. Toda stvar je nemogoča, ker vendar črnogorske vlade ni v Črnogori, temveč se nahaja na Francoskem že ves čas, kar so bivše avstro-ogrške čete zasedle Črnogoro, po njihovem umiku pa se črnogorska vlada tudi ni vrnila v Črnogoro, kar so deželo zasedli Srbi. V ostalem pa je narodna skupščina, ki se je sestala v Podgorici, soglasno sklenila odstavljenju črnogorske vladarske hiše in zedinjenje Črnogore v Srbijo, oziroma državo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Črnogorci imajo tudi svojega ministra v vladi SHS, in kdo je ta »dr. Peter Chotich«, ki podpisuje za črnogorsko »vlado«? Če je pritomek »Chotich« pisan v angleški transkripciji, hi se glasiti morda »Čač«, in zdi se nato, da smo neko podobno ime čuli nekje nekdanj v tistih časih, ko je črnogorska dinastija brez boja prepuščanja Lovćen in s njim vsa deželo Avstriji. Komu hi jo neki prenesti sedaj radi in — za koliko?!

Črnogorski princ Peter v Rimu.

RIM, 5. jan. Danes ob 12 je prispel v Rim preko Pirince črnogorski princ Peter. Z dvornim vozom se je odpravil na Kvirinai (kraljevi dvor).

Prisiditev grob.

ZAGREB, 2. jan. Novinski oidek poroča, da je bil pred nekoliko dnevi naklen v Terezinu na Čoškem grob atentatorja nadvojvode Frana Ferdinanda, Gavriela Prinčipa. Prinčipa so pokopali lani 29. aprila ob 3 popoldne štirje nemški vojaki. Pogreb in grob so prikrivali. Prinčip je bil pokopan znanj pokopališča ob cesti, ki vodi iz Terezina na pokopališče. Grob je bil popolnoma zraVAN z višnje ceste. Poleg Prinčipa je bil pozneje pokopan tudi njegov drug, Cabrinović. Oba atentatorja bodo ekshumirali in svečano pokopali na odtotnem pokopališču. Potem jih prepeljejo v domovino.

Cetli v Požunu.

BUDIMPESTA, 2. jan. Včeraj popoldne so pričele čehoslovaške čete severno od Devina (Devany-Theny) korakati proti Požunu. Ne da bi počakali izida parlamentarnih pogajanj, so posilnili ogrske straže v boj do severnega roba mesta. Ogrji so potegnili svoje čete na severni breg Donave, kakor so čehoslovaki zasedli požunsko tovarno patronov in severni rob mesta. Zaradi vkorakanja Čehov v Požun se vrše panjavanja. Cetli so med Devinom-Nova vas (Devanyulisa) in Lamacem razdrl železniški tr, tako da se more vsrki železniški promet na progi Dunaj-Marehreg-Budimpešta samo do Novih Zambkov (Úrszékujvar). Cetli so tudi pretrgali telefonsko zvezo med Budimpešto in Požunom, vsled česar mora požunski ogrski vladni komisar občevarj z Budimpešto preko Dunaja.

BUDIMPESTA, 2. jan. Vojno ministrtvo poroča: Cetli so včeraj vkorakali v Požun.

BUDIMPESTA, 2. jan. Dun. kor. urad poroča: Listu »Pester Lloyd« poročajo z informirane strani: Snoči ob 7³⁰ so Cetli vkorakali v Požun. Čoškim četam, ki so šteje 200 mož, je poveljeval italijanski častnik. Bile so redne čete. Nadaljnji trje batalioni pridejo pomoči v Požun. V mestu je mir. Red vzdržuje zopet redarstvo. Socialisti so zopet odstopili od uprave.

Cetli na mirovni konferenci.

PRAGA, 4. jan. »Narodni Listy« poročajo, da odpotuje mirovna delegacija čehoslovaške republike dne 6. jan. s posebnim vlakom k mirovni konferenci v Pariz.

Iz Poljske.

POZNANJ, 2. jan. Paderewski se je podal danes v spremstvu dveh angleških in enega poljskega časnikarja v Varšavo k pogajanjem vlade. Mesto Poznani je popolnoma v poljskih rokah. Spomenik bivšega nemškega cesarja Friderika so prevrnili in odstranili po mestu vse znake, ki spominjajo na nekdanjo nemško vlado.

BEROLIN, 3. jan. Minister Ernst, ki ga je nemška vlada poslala v Poznanj, da se prepriča tamkaj o razmerah, so je izrazil namram zastopnikom časopisov, da si morajo vendar že enkrat bit v Nemčiji svesti, da so vzhodne province bivše nemške države, zlasti Poznanj, za Nemčijo definitivno izgubljene ter da pripadajo te pokrajine Poljakom.

BASEL, 4. jan. Poljska vlada v Varšavi je odredila generalno mobilizacijo vseh Poljakov.

Iz Ukrajine.

LAUSANNE, 2. jan. Iz Kijeva poročajo: Vlada v Kijevu je sklenila sklicati ustavotvorno skupščino tekem meseca januarja. Kot v deželi navaden jezik je vlada proglasila ruski, ukrajinski, poljski in hebrejski jezik. V kratkem se uvede monopol na žito, sladkor in tobak.

Pomankanje na Dunju.

DUNAJ, 4. jan. Vled pomankanja premoga so morala ustavit predstava vsa dunajska gledališča, kinematografi, varijeteli in druga zabavišča. Danes se je vršila seja ravnateljev vseh gledališč, ter se je sklenilo, da se do vsem uslužbencem odpovedalo službe. Vled teza potatne brezposelnih nad 16.000 ljudi. Predlož, da naj se dovoli nekaterim podjetjem predstave vsaj en do dva krat na teden, le nemško-avstrijski državni svet odkloni. Konstatiralo se je, da je na Dunaju sedaj brezposelnih 88.000 oseb, od katerih dobiva 55.000 po 7 kron dnevne podpore. Vled zatvoritve gledališč hi se število brezposelnih zvišalo na več nego 100.000.

Iz Nemčije.

BEROLIN, 3. jan. Wolfhov urad objavlja besedilo not med vrhovnim poveljstvom alirancev in nemško komisijo za premirje glede povračanja nemških čet iz Rusije in v zvezi s tem glede pobijanja ruskega boljševitva po semških četah in dostavlja: Nadalje pomirja nemška ko-

mislija za premirje svojo prošnjo, naj se dovoli za povratek nemških čet iz Ukrajine, ki šteje 250.000 mož, pot po morju. Po zadnjih poročilih so železnice, ki pridejo za prevažanje čet iz Nikolajeva v poštve, že v rokah močnih boljševiških toln. Pot po kopnem je popolnoma odrazana. Bolna sila na ruskom ozemlju se nahajajo bojni nemških čet je vsled oddaje orožja in municije ententni in vsled pomankanja denarja in izdatne prehrane zelo zmanjšana. Nevarnost je vsak dan večja, ker je treba računati vsak dan z napadom nemotnih čet boljševiških revolucionarcev.

Orki v Smitri.

ATENE, 3. jan. Grški torpedni rušilec Jon se je vsldral v pristanišcu v Smitri ter izkrcal čoto grških mornarjev. Grške vojske je sprejelo prebivalstvo z nepopisnim navdušenjem. Rzni govorniki so naglašali, da je Smitri čisto grško mesto in da mora pripasti grškemu kraljestvu.

Okupacija Carigrada.

LONDON, 2. jan. Reuterjev urad doznavja, da sta za zasedbo Stambula določena francoski, za zasedbo Pera pa angleški bataljon. Pričakuje se, da zasedejo italijanske čete še drug del mesta.

Wilson v Italiji.

GENOVA, 5. jan. Vžle neprestanemu dežju je pričakovala ogromna množica ljudstva prifrod predsednika Wilsona. Vlak je prispel ob 8 jutraj. Na postaji je sprejel predsednika mestni župan, Wilson je izrazil željo, da hi poseti Mazzinijevo grobnico, a je sredi pofa zaradi prehudega mliva opustil svoj namen. Zato pa je položil na Mazzinijev spomenik venec z napisom: »Predsednik Zedinjenih držav«. Na mestnem magistratu je bil nato svečanostni sprejem, kjer je Wilson na županov nagovor med drugim poudarjal, kako je z obdudovanjem proučeval Mazzinijeva propagandistična dela za svobodo, in izrazil upanje, da Mazzinijeva besede ostanejo globoko ukoreninjene v srcu italijanskega naroda. Predsednik si je ogledal tudi Kolumbov spomenik. Ob 11.03 dopoldne je Wilson s svojim spremstvom zapustil Genovo.

MILAN, 5. jan. Ob 3³⁰ popoldne hi prispel v Milan vlak s predsednikom Wilsonom in njegovim spremstvom, pozdravljen z neopisnim navdušenjem. Sprejemne slavnosti so se izvršile po določenem načrtu.

Bissolati in Salandra pri Wilsonu.

RIM, 5. jan. Wilson je hotel zom-svojega kraljekega bivanja v Rimu govoriti tudi z Bissolattiem. Pogovor je trajal pol ure. Wilson je sprejel tudi bivšega ministrskega predsednika Salandra. — Zal nam je, da nimamo v rokah Bissolattijevega glasila »Il Giornale del Popolo«, kajti tam bi morda našli kaj zanimivega o avdiciji Bissolattija, predsedavitelja ene italijanske duše, ki iskreno zeli dhati v ozračju pravico Zveze narodov, pri vrhovnem predstavitelju pravice, pravicozni in priateljstvu med narodi, Wilsonu. Ponedeljkova »Gazzetta di Venezia« je posvetila Bissolattijevemu razgovoru — Bissolati je poslanec mesta Rima — s predsednikom Wilsonom vrhovni članek, hi ni ravno prijazen pravkar odstopivšemu ministru. Govori o »Secolovem« tozadevnem članiku in citira: »Bilo je v ostalem naravno, da je Wilson hotel stopiti v osebni stik z možem, ki je najbolje predstavjal tekem vojne nišione intervenistične demokracije in ki je danes predsednik italijanskega društva za nospesevanje ideje splošne zveze svobodnih narodov.« Rekl bi, da imma prav »Secolo«, čemur pa sveda ne prišira »Gazzetta di Venezia«, kajti list misli, da je v Italiji še tolko in tolko demokratov, ki so bili za — intervencijo! Him Wilson in Bissolatti! Zakaj je hotel govoriti Wilson ravno z Bissolattiem, ki je hotel odstopiti in je odstopil pred Wilsonovim prifrodom, in ne s kakim drugim »stedi« demokratom itd.? Čutimo vsaj, da je Bissolati hotel stopiti pred Wilsona — čisti Poštunaku v mzorih se kni takega pač ne more zametiti!

RIM, 5. jan. »Messagero« piše: Včeraj je predsednik Wilson povabil B. Bissolattia na porazgovor. Bissolati je vžle temu, da je ležal bolan na mrzlici, vstal in odšel na Kvirinai. Pri porazgovoru sta bila sama in trajal je porazgovor pol ure. Seveda se ne ve, o čem sta govorila. Vemo samo, da je bil porazgovor kar najprijetnejši, da, reči so more, prijateljski. Ta vest se je zavedla šele ob poznj uri in je napravila veljk vtisk, že zato, ker je podaj za porazgovor iniclativo predsednik, in potem, ker je to edini razgovor politične naravi predsednika Wilsona z vladami možmi. Očividno je Wilson poznal Bissolattijeve razloge za odstop.

Italijanski zakladni minister odstopil.

RIM, 4. jan. V parlamentarnih krogih se zahtirje, da se zakladni minister Nitti podal ostavko. Za ostavko da so ga napotila nesoglasja glede vladne gospodarske in finančne politike, glede vprašanj oasvoene države uprave in glede razvoja delovanja v osebovotnih pokrajinah. Pripominja se k stvari tudi, da Nitti ni odobraval imenovanja č. Paratorea za podtalanika nobranjih stvari, ki da je bil imenovan brez njegove vednosti.

Novo italijansko posojilo v Ameriki.

WASHINGTON, 5. jan. Zedinjene države so dovolile Italiji novo posojilo sto milijonov dolarjev.

Mirovna konferenca.

PARIZ, 5. jan. Kakor se more reči so uradoma že določeni roki, v katerih se bodo vršile mirovne razprave. Prvi rok se pričnja s 13. januarja s konferenco med zastopniki velikih zavezniskih držav: Angleske, Francoske, Italije in Zedinjenih držav. Ta konferenca zaključit izmenjavo mnenj, ki se vrši že dva meseca med vladami zavezniskih velevlad, in se določijo na njej temeljne točke mirovnih preliminarjev. Druge konferenco, ki se bo, kakor prva, vršila v Parizu, ki je čas se ni določil, a se smatra, da se prične meseca februarja, so poleg zastopnikov štirih zavezniskih velevlad udeležje tudi drugi zavezniki: Belgija, Brazilija, Čehoslovaška, Japonska, Kitajska, Portugalska, Rumunska, Srbija itd. Tretja konferenca, ki se bo vršila na slovesen način v Versailles, hi pravi mirovni kongres in bodo pripuščene vse vojvođe

države. »Eclair« računa, da z vselitvijo tajnih in tehničnih odposlancev odpošlje vsaki državi okoli sto oseb na mirovno konferenco, češčin pa v veljavni odposlance stalno večje število. Upoštevajoč, da listi vsega sveta odpošljejo na mirovno konferenco svoje posebne zastopnike, vami »Eclair«, da bo število zmanjšanih gostov v Parizu, ki se bodo bavili z mirovno konferenco, znašalo okoli 20.000 oseb.

Sinil je svobode dan — zagotovimo si jo?

Bilo je pred leti — pred vojno, ko nam je v razgovoru neki slovenski občutak, ki je tudi danes še markantna oseba v javnem življenju našega naroda, izrekel znamenite in, kakor kažejo današnji dogodki, proroške besede: Imenada, povsem nepričakovano, bi nas mogoče zalotil usodepolni trenutek s pozivom: Ta imate bel listek! Napišite nam svoje želje in zahteve, izjavite se, kako usodo si želite, v kakšni priпадnosti in kakšni zvezi hoče naš narod živeti, da mu bo zagotovljeno bolje, srečnejše, samostojno narodno življenje! Gorje našemu narodu, če ga ta trenutek zaloti nepripravljenega, če ne hoče vedeti, kaj zapisati na ta beli listek kot svojo, kot voljo svoje celokupnosti. Gorje nam, ker to bi bil eden tistih trenutkov, ki se, ako zamudimo, ne povrnejo nikdar več!

Proroške besede, ki se danes preslušujemo. No — Bogu vsevečnemu bodi hvala na tem! — brez posledic, ki jih vsebuje gornja zaključna apostrofa. Naš narod je razumel veliki trenutek. Majhen je ta naš slovenski narod, aš veliki trenutek ni našel v njem majhnih ljudi. Milostno nebo mu je naklonilo apostole, ki so v praviem trenutku zaklicali narodu: Blaga se usoda, odločilna ura, ko moraš biti sam svoje bodoče usode kovač! Zvedni se v eno samo vsesplošno voljo! Zrni okoli, ki so te tiščali v tisočletno robstvo! Zahtevaj neizprosno prevrta, ki ti zagotovi, da boš na svoji zemlji res svoj gospod — ti in izključno le ti!

In narod je slušal svoje apostole — blagoslovljen bodi spomin velikega Jan. Ev. Kreka! S soglasno voljo, kakršne sovražni nam svet ne bi bil pričakoval od tega našega, skromnega, pohlevnega naroda z njegova množično večstoltnega suženstva, je stopil in narod pred svet z impozantno soglasnostjo: zahtevam svoje narodno zedinjenje, zahtevam svojo državno samostojnost, hočem živeti v svoji samostojni, neodvisni državnosti! In ta klic so čuli in se mu pridružili z velikim dejanjem tudi sinovi našega naroda — na fronti! Odpovedali so tlačiteljem in strahovalem svojim — svoje tlačanstvo, in posledice so bile zgodovinsko-velikanske: zrušila se je država, ki ni hotela nikdar poznati pravice in je živeča le od krivice in brutalnega nasilja, država, ki je prestala po svoji črni nepravilnosti — in zrušil se je prestol, ki je padel inel vseh sradke besede za usrženje in naroda, ki pa teh besed ni nikdar izprominjal v dejanja, ki je vedno narode varal in ki jim je vedno namesto kruha dajal — kamen!

Naš narod je veliko pripomogel do porušitve te države in tega prestola, tega posebnega brutalne krivičnosti. Nastan našega naroda bo zahtevan v zgodovini kot veliko dejanje. Narod slovenski je pokazal, da zna in hoče res biti svoje usode kovač, da hoče biti sam oblikovalec svoje bodoče usode: na svoji zemlji svoj gospod!

Po njegovem sodelovanju mu je zaželela na obzoru zave — svobode v bratškem edinstvu v novi veliki državi Slovencev, Hrvatov in Srbov! Kajti, po vsej pravici se nam Slovencem črno prsi zadoščanju in ponosa za dejstva, da je naš narod igral veččasno ulogo na delu za zedinjenje našega trojnovega naroda. Pozdravljamo te središčne — zvezde naše narodne svobode! Toda, in je treba izpregovoriti do naroda večeresno besedo. Ni dovolj, da si je narod priboril svobodo; znati si jo bo moral tudi obraniti in si jo zagotoviti za vse čase s tem, da se izkaže — vreden svobode! A kako stori to? S tem, da bo kazal pravo razumevanje za narodno in državno svobodo, da bo umel, da svoboda ne daje samo dobro in ugodnosti, ampak da nalaga tudi dolžnosti! Kako žalostno, kako sramotno, kako poraženo, kako usodepolno bi bilo za narod, ki je bil tako vreden, tako poslušan na vršenju dolžnosti, ki so mu bili nalagali brutalni tlačitelji: ako bi ta isti narod ne hotel vršiti dolžnosti do svoje nove osvobodjene domovine, do samega sebe! Zato sedaj veliki, odločilni trenutki zahtevajo od vsakega člena našega naroda, da najvestneje, s bruzgajočo poštenjavnostjo vrši dolžnosti, kakor jih zahtevajo potrebe sedanjih časov. Svoboda si je priboril naš narod. Naša ljubezen, naša vdanost, naša zvestoba, naša zrelost, naše razumevanje potrebam ustvarjajo urdu in neoporne podlage za naši narodni svobodi naši! To je sedaj velika naša naloga v velikem času!

Iz jugoslovanskega sveta.

Spominška plošča narodnim mučnikom. V Kninu v Dalmaciji se je osnoval odbor, ki si je nedeljalno postavil spomenik narodnim mučnikom Otisimu Popoviću, bivšemu kninskemu županu. Popović se je leta 1914, udeležil kot župan mesta Knina odkritja Obradovičevega spomenika v Beogradu. Ko je izbruhla vojna, ga je nekdo denunciral radi veličavice. Vojaška oblast ga je dala aretirati in kratkim potom v Splitu ustreliti. Denuncijant se je na smrtni postelji skesal in priznal, da je Popoviča po krivici ovdal. Da da zadoščeno ustreženemu Popoviću, je vojaška oblast poslala na Popovičev grob vojaško godbo, da mu je svirala — cesarsko pesem!

V legiji prostovoljcev za Koroško se zglasa vedno več fantov. Prvi oddelki odidejo na mejo v par dneh. Pri skupnem sestanku Šolske Zveze in Zveze Orlov se je skihala udeležba na tej akciji in složno sodelovanje za naštev koroških bratov.

Agitacije koroškega nemškega učitelstva. »Bundesleitungs« koroških učiteljev razpošlja vsem koroškim učiteljem letake s tole vsebino: »Važno! Zaprni! In prijetnišnji pridejo v Vašo občino nabiralci prostovoljcev (odlične osebe), da v vsaki občini zbere moške za nemško narodno stražo. Najmanj 2000 mož moramo nabirati, sicer izgubimo Celovec in Bellak in izginejo vsi deželni uradi. Izplačevanje učiteljskih plač se ustavi kakor v Velkovecu. Od časa naš potni živimo? Tu se vsi pričelajo med prostovoljce! Najno prošimo tovarike, naj v svo vneto pobirajo agitatorje in store vsa, da bo 29.

decembra zbranih čim največ prostovoljcev. Gre za vojaško službo od 4 do 6 tednov. Sodeležite na osvojitvi Koroške! Srčen pozdrav: Die Bundesleitung.« — Celovsko meščanstvo je imelo 30. decembra v deželnem dvorcu posvetovanje, ki ga je sklicala celovška meščanska straža. V vabilih na ta sestanek se je naglašalo, da se pripravljajo restik dogodki in da je Celovec v neposredni nevarnosti.

Operacije v Prekmurju in Medmurju. Jugoslovanske čete so zasedle Prekmurje in Medmurje pod poveljstvom podpolkovnika Slavna Kvaternika, vso akcijo pa je organiziral in vodil bel generalnega štaba major Broz. Vojska je bila razdeljena v dve skupini. Prva, večja, pod poveljstvom podpolkovnika Dragotina Perka, je imela nalogo, da prekorši Dravo pri Varaždinu in zasede Nadeždiče, Čekovec in Prelog. Druga skupina, pod poveljstvom stotnika Jurisija, je prodrla od Ormoža preko Irbja na Mursko Središče. V tej skupini so bile tri stotnije Slovencev pod poveljstvom stotnika Rakusa in Dekleve, zatrebila dubrovniška četa, mornarska četa in novogradiška bataljon pod zapovedništvom kapitana Bačkera, ki je imel nalogo, da prede s vojo četo od Ormoža na Čakovac. Karlovški polk pod poveljstvom Pogledičem je prekoršil Dravo pri Hrčanici in je zasedel brez borbe Prelog. Bataljona stotnika Murkovića so zasedli vse prehode preko Mure. Glavne čete podpolkovnika Perka so prekoršile Dravo pri varaždinskem mostu. Kosjeriško patruljo je vodil major Georčević. Za njim so koračili prostovoljci in mornarji pod vodstvom dr. Cirje Angeličevića ter končno končnica pod stotnikom Čaničem. Medmurske prostovoljce je vodil poročnik Globovec. Od pehote je prodral najprej bataljon karlovškega polka, za njim stotnja kadetov in vojni akademikov s dvema topovoma. Topništvo je poveljeval stotnik Radel, odletku strojnih mask pa baron Globovac. Perkovi skupini je bila prideljena tudi brzobarna stotnja pod poveljstvom nadporočnika Majorja, številni tren, tovarni in oklopni avtomobil V Čakovcu je prevzoral major Georčević s svojo četo. Ob vstopu v mesto so razorožili in zarobili 16 madžarskih vojakov. Poveljnik madžarske posadke v Čakovcu, major Györy, videč premoč naše vojske, je odredil predajo madžarske posadke. Ob 9. dopoldne se je v Čakovcu pripeljal na avtomobilu poveljnik Narodne vojske podpolkovnik Kvaternik, ki je izročil upravo mesta majorju Spoljaru. Madžari so se pred našo vojsko v divjem begu umakali. Do manjših bojev je prišlo samo pri Kraljevcu, kjer so padli 3 madžarski orožniki. Stotnik Jurisij je prekoršil Muro pri Lendavi ter je razorožil preko 1000 Madžarov ter jim odvzel 2000 pušk, 1 top, več kuhinj in strojev. V Medmurju je bilo ujetih več sto madžarskih vojakov s 50 častniki. Zapovednik Narodne vojske je izdal na prebivalstvo ta-le oklice: »Čete jugoslovanske vojske so danes zasedle vse Medmurje ker niso moglo dalje trpeti, da bi bil hrvatski narod v Medmurju še nadalje izpostavljen nasiljstvom Madžarov. Zadržano je poveljstvo prevzelo v svojo roko upravo vsega Medmurja. Upravljalo bo pokrajino po načelih pravičnosti s pomočjo naroda samega. Čim bodo razmere dovolile, se vrši uprava zopet civilnim osebam. Da se vzdrži mir in red, odredim: 1. Orožja in strelivo se čim v 8 dneh izročiti oblikam postajam. 2. Krme in gošnje se zalvarajo ob 7 zvečer. 3. Počevanje v Madžarsko je dovoljeno samo s posebnim dovoljenjem vojnne oblasti. Vsek prestopok se kaznuje najstrožje po vojnem sodišču. Bratje Medmuro! Ves svet ve, da ste trpeli velike krivice. Temu je sedaj konec. V svobodnem velikiem našem kraljevstvu bodo tudi narodni zakoni, ki bodo poopravili vsako storo glo in dali narodu svobodo in pravico. Podpolkovnik Kvaternik, zapovednik narodne vojske.«

12.000 konfidentov v Zagrebu. Zagrebški listi pišejo, da bo v kratkem objavljena lista zagrebških konfidentov. Pravilo, da jih je okoli 12.000 in da je med njimi tudi mnogo uglednih oseb.

Odslovitvev nameščencev nemške narodnosti. Z ozirom na sklepe kabinete sveta Nemške Avstrije z dne 23. novembra 1918 glede odslovitve nameščencev nemške narodnosti, je odgovorila Narodna vlada v Ljubljani s sklepom, da je odsloviti vse nameščence biše avstrijske države, ki so nemške narodnosti in službujejo na ozemlju Narodne vlade v Ljubljani. Z izvršitvijo tega sklepa se je pravkar pričelo. Poverjenik za notranje zadeve je namreč že odslovil 24 tujerodcev pri politični upravi na Kranjskem in poverjenik za finance pa istočako 29 Nemcev v svojem področju na Kranjskem.

Brezlička nemška hranilnica je prodala svoj hotel »Nemška hiša« v Brezlicah pred par dnevi brez sodasja vlade, kar bi bilo dolga storiiti po pravili, za zelo nizko ceno. Vsled predloga poverjenišva za finance je Narodna vlada sklenila zaukazati okrajnemu glavarstvu v Brezlicah razveljavljenje te javni interesom, zlasti interesom slovenskih vlagateljev škodljive kupčije. K temu se pripominja: Kakor slišimo z druge strani, ponujajo tudi merodajni krogi celjske mestne nemške hranilnice za nizko ceno svoje društveno hišo na prodaj, kar nege bih ravno tako škodljivo za slovenske vlagatelje, zlasti mladolotne otroke. Iz teh sklopijev se da sklepati, da vodstva nemških denarnih zavodov ne varujejo več interesov domačega prebivalstva in svojih vlagateljev Slovencev. Nalga dolžnost poklicanih činiteljev je, da poskrbe, da se v javnem interesu tem činiteljem enkrat za vselej in povsod odvzame razpolaganje z naložbami slovenskega prebivalstva. Tudi glede vojnega posojila gotovo ne soglašajo interesi ljudstva s škodljivimi tozadavnimi sklepi vodstev teh zavodov. Po došlih polzvedbah so te hranilnice po večini naložile vloženi denar slovenskih stotnik pri centralni nemški hranilnici. In so torej te naložbe izročene na milost in nemilost tuzerstvu. Iz vsega sledi, da javni interes nujno zahteva, da se v tem oziru kaj ukrene.

Grinov spomenik v Kržankah v Ljubljani so odstranili. Ta spomenik je dal svoječasno povod za velike protinemske demonstracije v Ljubljani. Teh demonstracij se je udeležilo mnogo diakov. Šolska oblast je z vso strogozostjo nastopila proti dijakom ter jih več imed njih izključila.

Domate vesti.

Tržaški župan v Rimu. Posnemamo po včerajšnji »Nazione« naslednjo brzobjavko iz Rima, datirano 5. t. m.: Župan Valerio, ki je gost rimakega župana kneza Colonne, je bil predstavljen predsedniku Wilsonu, in je

v prisrčnih besedah izrazil svoje veselje na zopet pridobitvi svobodi in dosegi narodnega edinstva. Potem je Wilson krepko stisnil roko tržaškemu županu. Nato sta bila predstavljena Wilsonu trenčinski župan Zopel in gorški župan Bombig. Župan Valerio je bil tekom Wilsonovega spretnostja na Kapitliju predstavljen kraljici Heleni, ki je sprejela župana kar najtopleje. Spominjal se prejšnjih svojih posetov tržaškega mesta, je rekla kraljica tržaškemu županu, da pride v kraljevini, da si zopet ogleda Trst, ki je bil vedno drag njenemu srcu. Pri sprejemu na Kapitliju je župan Valerio privrkal nastojal s trobojnim trakom, katerega mu je, kakor drugim županom odrešenih mest, ki se nahajajo v Rimu, podaril župan knez Colonna. Župana Valerio sprejme kralj prihodni teden, medtem pa bo župan razpravjal z ministri Orlando, Nittijem, Cinišeljem, Beronijem o raznih za Trst važnih vprašanjih in o njegovem gospodarskem položaju.

V nedeljo, 5. t. m., predpoldne so veznarci odročili tablo z gipsom: med. univ. Dr. Vofavšek, III. nadst. 10—12. 2X—3/4.

Mestne vrtnarice naj pridejo v četrtek, 9. t. m., ob 3 pop., v tolo na Acquedotto. Važno poročilo.

G. učitelj Petrovec je naprosil, da se oglasi tokom dopoldneva v gledališki dvorani.

Božičnica za naše malčke. Po dolgem, dolgem času se vendar priredi enkrat nekaj za naše slovensko dečo. V četrtek popoldas bomo videli po dolgem preselstvu v našem Narodnem domu zopet zbrane vse naše malčke, ki se razvedre ob otroški igri, ob prireditvi, kakršno dovoljujejo sedanje razmere v Trstu. Nadejamo se, da prežive naši otroci par veseljih uric in da jih prike točko, da bo vsa naša velika dvorana prenapolnjena ter polna otroškega vzklikanja in navdušenja!

Sela ženske podružnice CMD bo v sredo ob 3 v prostorih Glasbene Matice.

Češko-Budveška Restavracija (Boskova ulozna češka gostilna v Trstu) se nahaja v ul. G. Goletti (zraven glavne pošte). Slovenska potrežba in slov. jedilni listi.

MALI OGLASI

Fotograf Anton Jerkič posluje v svojem ateljeju v Trstu, Via della Poste št. 10. **Romanje kupim:** Jurška, Kermika, 40. **Kupujem** vrede vake vrste. Jakob Margon, Rožničeva ul. 31. **Mosutebi** posrednik kos roba, tudi v eskadilu. No. 3422. **Urni** sprejema popravila. Črna zbirna, delo točno. Velikim slov. pove. ing. edd. Edinosti. 3799 ul. Tigor 5, IV. 3119

Zlato, srebrno in dragulje kupuje po najvišjih cenah dobroznana urarna in zlatarna A. POVH v Trstu Trg Stare mitnice (stanja vrha 3). **Dr. Mraček** zobozdravnik, Trst, Corso 24, I. n. Od 9-12 dop. in od 5-6 pop. Brezplačno izdiranje zob, plombiranje in umetni zobje.

Blaž Hreščak

je danes zjutraj preminul po kratki bolezni. Žalujoča soproga z otroki in ostalimi sorodniki naznanja to nenadomestljivo izgubo prijateljem in znancem.

Pogreb se bo vršil v sredo, 8. t. m., ob 9 dop. iz hiše žalosti ul. del Panorama št. 400.

TRST, 6. januarja 1919.

Veliko pogrebno podjetje Capellan.

Zobozdravnik DR. J. ČERMAK v Trstu, ul. Gioachino Rossini 12 vogal ul. delle Poste Izdiranje zobov brez bolečin. Plombiranje Umetni zobje. Umetni zobje.

JADRANSKA BANKA — TRST — Via Cassa di Risparmio 5 - Via S. Nicolò 9. Podružnice: Dunaj, Dubrovnik, Kotor, Ljubljana, Metković, Opatija, Split, Sibenik, Zadar. Ekspozitura: Kranj. Obavlja vse v bančno stroko spada dajoče posle. Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun **3%** v lirah in kronah po najkulantnejših pogojih. — Uradne ure blagajne od 9 do 13. —